

# דף ראשון

בין הדף היומי ופרשת השבוע

שמטילים שלום בעולם

ביקשה התורה ללמדנו, כי האדם הרוצה להתקרב לה' באמצעות קרבן עליו לדעת, כי אינו עומד בפני עצמו אלא הוא חלק מציבור. הנחת רוח הנובעת מן הקרבן אינה פועלת רק לטובתו אלא לטובת כל פרט בעם ישראל. לכן השתמשה במילה הכוללת 'אדם' על מנת להגביר את תחושת הערבות.

המגיד ממזריטש אומר בדרך הרמז, כי המילה אדם מורכבת מהאות א' המרמזת לאחד – יחידו של עולם ומהמילה 'דם'. דם מרמז לנפש, 'כי הדם הוא הנפש'. חיבור הנפש ויחידו של עולם מלמדנו על ההכרה התמידית שצריכה להיות אצל כל אחד מאתנו על זיקה של התבטלות הנפש לא-לוקיה.

אדם הגוזל פוגע בשני עקרונות אלו. בעיקרון הערבות משום שהגוזל חושב רק על עצמו ועושה מעשה של אגואיזם. לכן אמר שלמה המלך 'לתאוה יבקש נפרד'. מי שתאב ימצא עצמו בודד. כמובן שבכך שגוזל מראה כי הוא לא מתבטל לרצון קונו, ובכך פוגע בעיקרון השני.

ייתכן וזו הסיבה שהשתמש רש"י במילה 'אדם' כדי להסביר את עקרון הפסול בקרבן הגזול.

לפי זה ניתן גם ליישב את קושיית תוספות. מדוע לא למדים שלולב גזול אסור מכך שכתוב בציווי עצמו של ד' מינים 'ולקחתם לכם – משלכם'.

אלא שחג הסוכות טומן בחובו עקרונות אלו של ערבות הדדית וההתבטלות לה'. ד' המינים והשוואת תנאי המגורים אצל כולם מציינים את עקרון הערבות. היציאה מבתניו הבעורים לסוכותינו הרעועות, מכריחה אותנו להשים את מבטחנו בה' וכתוצאה מכך מעצימה את תחושת ההתבטלות אליו.

במסגרת לימוד הדף היומי השבוע אנו למדים גם את דף לב' במסכת סוכה. בדף זה הגמרא מנסה להוכיח ש'ענף עץ עבות' האמור בתורה הוא אכן ההדס. הוכחת הגמרא נעשית בשיטת האלימינציה. הגמרא שוללת אפשרויות שונות עד שמשתכנעת שהאפשרות היחידה והנכונה היא צמח ההדס. אחת האפשרויות שהגמרא מעלה היא צמח ההרדוף, העשוי אף הוא בעלים הערוכים בזוגות או שלשות. הגמרא דוחה אפשרות זו משתי סיבות:

א. עלי ההרדוף חדים ולא נעימים למגע והתורה אמרה 'דרכיה דרכי נועם'.

ב. הצמח מכיל רעל הן בגבעוליו והן בפירותיו וכתוב 'האמת והשלום אהבו' וכהסבר רש"י שאם הצמח עשוי לסם המוות זה לא אמת ולא שלום.

בפרשת השבוע נאמר: " וְאִם זָבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוּ.. " (ויקרא ג, א) מסביר רש"י: שלמים - שמטילים שלום בעולם. דבר אחר שלמים שיש בהם שלום למזבח ולכהנים ולבעלים.

גדול השלום, אמרו חכמינו. אנו רואים שהשלום המבטא גם שלימות מלמד אותנו מהו (אינו) 'ענף עץ עבות' וגם מהווה מרכיב חשוב בפרשת הקרבנות.

ד' המינים מסמלים את הערבות בעם ואת השאיפה לאחדותו המהווה תנאי לשלימותו. כמוהם כך הקרבנות, הן אלו המכפרים על עוונות האדם והן אלו המובאים כנדבה מקרבים אותנו לקונו ועושים אותנו למושלמים יותר רוחנית.

הדרת הגזל מתוכנו וכ"ש מקרבנותנו, כפי שפתחנו, מבטיחה אף היא שלימות ברכושו ומטילה שלום בעולמו. ופרוש עלינו סוכת שלומך, סוכת רחמים וחיים ושלום. אכ"ר.

ספר ויקרא שאת קריאתו אנו מתחילים השבוע בעז"ה פותח במילים: "אדם כי יקריב מכם..." (ויקרא א, ב) ומסביר רש"י על המילה אדם - למה נאמר מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו אף אתם לא תקריבו מן הגזל.

בדרך כלל התורה משתמשת במילה 'איש' כדי לתאר פעולה הנעשית או ציווי. מכך שהתורה שינתה והשתמשה במילה 'אדם' לומד רש"י את איסור הבאת הקרבן הגזול. כפי שלאדם הראשון בגן עדן לא הייתה מציאות של גזל, כי הכל היה שייך לו. כך המקריב אסור שיקריב קרבן גזול.

השבוע במסגרת לימוד הדף היומי למדנו את דף ל' במסכת סוכה בפתחו של פרק שלישי 'לולב הגזול'.

בפתח הפרק, מובאת המשנה האוסרת על שימוש בלולב גזול לשם מצוות ארבעת המינים. מנסה הגמרא לברר מה מקור האיסור. מסבירה הגמרא שסיבת הפסול היא 'מצווה הבאה בעבירה'.

מוסיפה הגמרא בהסברה, כי קיים פרק זמן בו לבעליו של החפץ טרם נודע על 'היעלמו' (=גזילתו) והוא טרם התייאש מאובדן ומחיסרון הממון. בפרק זמן זה החפץ מבחינה קניינית שייך עדיין לבעלים המקורי. ממילא הלולב הנמצא ביד הגזלן לא שייך לו קניינית ואינו יכול לצאת בו ידי חובת מצוות נטילת לולב.

ומניין לומדת זאת הגמרא? – הגמרא לומדת זו מהפסוק המופיע בפרשתנו "אדם כי יקריב מכם אמר רחמנא (אמרה התורה) ולא דידיה הוא (והגזול הוא לא שלו)".

תוספות במקום מביאים את הגמרא שלהלן, הלומדת מעצם הציווי של מצוות ארבעת המינים שהם צריכים להיות של הנוטל. דבר זה נלמד מכך שכתוב בתורה 'ולקחתם לכם – משלכם'. לכאורה ממקור זה יכולנו ללמוד על לולב הגזול שפסול. מסבירים תוספות שמפסוק זה ממעטים לולב שאול אך לולב גזול פסול משום 'מצווה הבאה בעבירה' ולכן לומדים מקרבן. ועל אף שהפסוק נאמר בקרבן, אומרים תוספות, הוא הדין לכל המצוות.

לכאורה מהגמרא הנ"ל עולה קושיא על רש"י. מדוע רש"י הסביר את איסור קרבן הגזול על המילה אדם באמצעות הקונוטציה לאדם הראשון? הלא מפורש בגמרא כי הלימוד הוא מהמילה 'מכם' שהינה אף מפורשת יותר.

מספרים שבאחד מויכוחיו של רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל עם הכומר נשאל על דבריו של רבי שמעון בר יוחאי במסכת יבמות לגבי טומאת מת: "אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם" הייתכן? רק עם ישראל הינו "אדם" ואומות העולם אינם אדם?

לכאורה אנו כבר יודעים מריה"ל בכוזרי שהתשובה היא כן. עם ישראל נבדל מה'מִדְבָּר' הרגיל כשם שה'מִדְבָּר' נבדל מה'ח'.

ר' יונתן הסביר בדרכו החריפה. לכל כינויי האדם יש לשון יחיד ולשון רבים. איש - אנשים, נשמה - נשמות וכו'. רק 'אדם' משמש בלשון יחיד וגם בלשון רבים. לזה כיוון רשב"י שרק עם ישראל נקרא אדם, אצלנו לא מבחינים בין היחיד והרבים. אצלנו קיימת ערבות הדדית, אך אצלכם כל אדם לעצמו. לכן אתם לא נקראים אדם.